

## Popa(BNR):Când va fi frig sau când vor veni facturile, ne vom gândi cu jind la gazele Marea Neagra

**România are resurse energetice vaste dar statul nu permite exploatarea lor, sustine Cristian Popa, membru în Consiliul de Administratie al Bancii Nationale a României (BNR), în articolul "În apararea pietelor".**

Acesta considera ca este ironic si trist faptul ca, pe de o parte, pretul gazelor a explodat dar, pe de alta parte, statul nu creeaza cadrul legal si fiscal pentru exploatarea gazelor offshore din Marea Neagra.

"Sa intervina Statul!" se aude tot mai des în spatiul public. "Sunt conditii extraordinare!", "Sa plafoneze Statul preturile!" raspund alte voci, cu si mai mult entuziasm. Sunt trei evolutii recente care mi-au atras atentia, cu ajutorul carora putem demonstra usor, într-o maniera facila, de ce vocile gresesc, si de ce însasi interventia etatista este sursa, si nicidecum solutia, problemelor. Le abordez mai jos, punct cu punct. "Mâna invizibila" a pietelor libere, cea care aliniaza cererea cu oferta, functioneaza de-o vecie si actioneaza asupra a milioane de produse prin miliarde de tranzactii, asezând lucrurile cum nici un planificator central (sau birocrat, sau conducator, sau dictator, sau cel mai puternic calculator/inteligenta artificiala) nu o poate face. Școala de gândire economica austriaca ne spune ca pietele fac asta cu ajutorul ordinii spontane, pentru ca se formeaza spontan, continuu, prin interactiunea voluntara a miliarde de indivizi, vânzatori sau cumparatori, cu prioritati, preferinte, resurse si posibilitati tehnologice diferite, si asta fara ca unii sa se coordoneze cu altii, într-o maniera cât mai dispersata, si fara interventia unei entitati centrale care sa coordoneze procesul. O piata libera va cauta continuu sa identifice si satisfaca în cel mai bun mod dorintele consumatorilor, iar prin concurenta si sistemul de stimulente va cauta sa ofere cele mai bune produse la cele mai bune preturi", scrie Cristian Popa.

El analizeaza în articol piata chiriilor din Berlin, preturile la produse energetice în Europa si criza combustibililor (si a fortei de munca) din Marea Britanie.

În aceea ce priveste preturile gazelor si electricitatii, Popa mentioneaza ca acestea au explodat în Europa, si nu numai, pe fondul unei cereri mari datorata revenirii consumului si a ofertei reduce.

"Solutia vehiculata de etatisti este plafonarea prin lege a preturilor, deci "sa rezolve Statul!", de parca asa vor aparea mai multe gaze si mai multa electricitate din neant. Dar legile economiei functioneaza independent de legile date în Parlament. Preturile plafonate ar descuraja realizarea de investitii în capacitati de productie, nicidecum invers, deci nu ar rezolva problema de baza, ar fi un calmant, care nu ar vindeca boala. Ce nu ne spun etatistii este ca, desi ne uitam la Stat pentru solutii, este foarte posibil chiar Statul sa fi generat problemele din prima faza. Oare închiderea minelor si a centralelor electrice pe carbune nu a contribuit la actuala criza a preturilor energetice în care ne aflam? Oare introducerea sistemului de certificate CO2 nu a dus la cresterea costurilor, închiderea si falimentarea unor centrale pe carbune si astfel la preturi mai mari? Reducerea poluarii si înverzirea sistemului energetic este probabil necesara, însa ceva trebuie înlocuit cu altceva, doar eliminarea duce la penurie, eliminarea unei surse de energie trebuie sa fie însoțita de dezvoltarea altora noi, si asta folosind tot mecanisme competitive ale pietei, caci altfel se ajunge la consecinte neintentionate, precum pene de curent sau preturi uriase", spune Cristian Popa.

Potrivit autorului, statul, încercând sa rezolve o problema, a cauzat alta, sau chiar mai multe, probabil neintentionat.

"O alta situatie, de data aceasta specifica tarii noastre, este ca desi avem în România resurse energetice vaste, Statul nu permite exploatarea lor. Este ironic si trist ca pe de o parte pretul gazelor a explodat, dar pe de alta parte Statul nu creeaza cadrul legal si fiscal pentru exploatarea gazelor offshore din Marea Neagra, deci nu permite

companiilor private sa exploateze aceste gazele. Însa, în acelasi timp, Statul se ofera, binevoitor, sa plafoneze preturile, sau sa le subventioneze, cu bani din taxele încasate...tot de la noi. Iar noi ramânem la întrebarea de ce cresc preturile.

Ne permitem oare sa lasam aceste resurse minerale de miliarde de euro neexploatate sub Marea Neagra? Este Romania atât de bogata încât sa importe gaze mai degraba decât sa le exploateze pe ale ei? La iarna, când va fi frig, sau când vor veni facturile, ne vom gândi probabil cu jind la acele gaze", sustine Cristian Popa.

Potrivit autorului articolului, cu ajutorul pietelor libere, omenirea a ajuns sa fie mai bogata ca niciodata în istoria ei.

"Aceasta bogatie a adus-o capitalismul, socialismul am vazut cu totii ce aduce. Tot cu ajutorul pietelor si prin cresterea gradului de liberalizare a comertului, saracia globala a scazut enorm, aspect clarificat foarte bine de catre Banca Mondiala: în 1990 aproape 40% din populatia lumii traia sub pragul de saracie absoluta, cu mai putin de 1,9 dolari pe zi adica, dolari la nivelul puterii de cumparare a anului 2011. Aproape 30 de ani mai târziu acest procent oscileaza în jurul cifrei de 10%. S-a ajuns aici pentru ca globalizarea si liberalizarea comertului au contribuit din plin la cresterea numarului locurilor de munca si a calitatii vietii în tarile în curs de dezvoltare, stimulând astfel investitiile, productivitatea si implicit cresterea economica. Este surprinzator faptul ca înca exista grupuri care promoveaza protectionismul, ce refuza evidentele, si asta pentru a "proteja" anumite categorii sau industrii fata de care au un interes direct. Și fac asta în ciuda faptului ca liberalizarea comertului îmbunatatest nivelul de trai pentru întreaga societate si în special în rândul celor vulnerabili", scrie Cristian Popa.

El sustine ca am putea compara nivelul mediu de trai al anului 2021 cu cel de acum un secol, sau doua, si am ajunge sa discutam despre tehnologii si inovatie, factori ce au stat la baza progresului.

"Dar de unde provine inovatia? Cine sunt cei responsabili? Dupa cum îmi place mie sa afirm, antreprenorii sunt adevaratii eroi ai capitalismului, pentru ca pietele libere încurajeaza inovatia, pentru ca tot timpul un produs mai bun se va vinde mai bine, beneficiind atât cumparatorul cât si vânzatorul. Iar antreprenorii se lupta în acest ring al inovatiei. Ca în orice competitie, companiile ce nu ofera consumatorilor un produs corespunzator sunt într-un final scoase în afara pietei. Dar despre asta cu alta ocazie. Și la final vine întrebarea: daca pietele ne slujesc atât de bine, de ce exista impresia ca din când în când ele ne "tradeaza"? Trebuind astfel sa cerem unei autoritati, implicit "superioare" lor, cum ar fi Statului, reglementatorilor, legiuitorilor etc. sa le "reduca", plafonând preturile spre exemplu? Nu mai bine le-am cere autoritatilor sa sprijine productia reducându-si propriile puteri? Reducând birocratia, reglementarile sau taxele? Pietele nu sunt perfecte, întotdeauna vor exista mici frictiuni, dar sunt cea mai eficienta forma de organizare si transfer de care dispunem", afirma Cristian Popa.

El concluzioneaza ca solutia este ca oferta sa fie lasata sa creasca, nu sa intervina statul.

"Dar solutia nu este sa intervina Statul, solutia este sa lasam oferta sa creasca. Iar oferta va creste împreuna cu pretul, caci asta îi motiveaza pe producatori. Multi argumenteaza ca în capitalism exista inegalitate, dar ce ati alege, inegalitate în bogatie, sau egalitate în saracie? Adam Smith, "tatal capitalismului modern" spunea în Avutia Natiunilor, publicata în 1776, ca "nu de la bunavointa macelarului, berarului sau brutarului asteptam noi sa ne fie servita masa, ci de la grija cu care acestia își privesc interesele lor. Ne adresam nu omeniei, ci egoismului lor si niciodata nu le vorbim de nevoile noastre, ci de avantajele lor proprii." Daca am transla la unul din subiectele de mai sus, am putea spune fara tagada ca "nu de la bunavointa producatorului de energie asteptam noi gaze, electricitate si caldura, ci de la propriile lui interese: de a plati salariile, de a acoperi cheltuielile, de a-si recupera investitia si de a face profit", a aratat Cristian Popa.